

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

28 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Iurie DIACONU
Liliana CATAN
Victor BOICO

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, declarat de inculpatul Nichifor Alexandr, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 septembrie 2016, în cauza penală privindu-l pe

NICHIFOR Alexandr XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 18.05.2015– 29.02.2016;

Instanța de apel: 24.03.2016 – 07.09.2016;

Instanța de recurs: 01.11.2016 – 08.02.2017;
26.02.2021 – 28.04.2021.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Fălești din 29 februarie 2016, Nichifor Alexandr a fost condamnat pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de:

- art. 264¹ alin. (4) Cod penal la amendă în mărime de 750 u.c., echivalentul a 15.000 lei;

- art. 186 alin. (2) lit. b), c) Cod penal la amendă în mărime de 700 u.c., echivalentul a 14.000 lei;

- art. 197 alin. (2) lit. a) Cod penal la 3 ani închisoare.

Conform art. 84 alin. (1), (3) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, definitiv i-a fost stabilită pedeapsa de 3 ani închisoare, cu amendă în mărime de 900 u.c., care urmează a fi executate de sine stătător.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii, a fost suspendată condiționat, pe o perioadă de probațiune de 2 ani.

Prin această sentință a fost condamnat și Nichifor Leonid, în privința căruia decizia nu se contestă la moment.

S-a încasat de la inculpați în mod solidar în beneficiul părții vătămate Crudu Ion suma de 63.676, 52 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că, Nichifor Alexandr, la data de 06 mai 2015, aproximativ la ora 22⁰⁰, fără a deține permis, a condus automobilul de model „Volvo S 40”, cu XXXXX pe una din străzile XXXXX,

după care, fiind somat de către angajații Inspectoratului National de Patrulare de a trece procedura testării alcoolscoapice și a examenului medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei, contrar prevederilor pct. 11 lit. j) din Regulamentul circulației rutiere, potrivit căruia, „*conducătorul de vehicul este obligat să se supună, la solicitarea poliștului, procedurii de testare a aerului expirat sau, după caz, examenului medical de recoltare a probelor biologice în vederea constatării alcoolemiei, consumului de droguri ori de alte substanțe psihotrope sau de medicamente cu efecte similare*”, a refuzat testarea alcoolscoapică și examenul medico-legal în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei.

Tot el, la data de 06 decembrie 2014, aproximativ la ora 14⁰⁰, fiind în stare de ebrietate alcoolică, prin înțelegere prealabilă cu Nichifor Leonid, au pătruns prin forțarea lacătului de la ușa de intrare în încăperea amplasată pe malul iazului cu denumirea populară „Din Sus” situată în extravilanul XXXXX, care aparținea lui Crudu Ivan, de unde au sustras un rezervor din aluminiu cu volumul de 40 litri la prețul de 250 lei, cu 40 litri de ulei de semințe de floarea soarelui, la prețul unui litru de 17 lei, în valoare totală de 680 lei, trei saci din polietilenă, la prețul unuia de 3 lei, în sumă de 9 lei, plini cu macuc din floarea soarelui cu masa totală de 120 kg, la prețul unui kg de 4 lei, în sumă de 480 lei, un rezervor din masă plastică cu volumul de 20 litri la prețul de 70 lei, în care se aflau 10 litri de ulei de semințe de floarea soarelui, la prețul unui litru de 17 lei, în sumă de 170 lei, după care cu bunurile sustrate au părăsit locul comiterii faptei, astfel cauzând părții vătămate Crudu Ivan un prejudiciu material în valoare totală de 1659 lei.

Tot el, la data de 06 decembrie 2014, aproximativ în jurul orelor 14³⁰, fiind în stare de ebrietate alcoolică, prin înțelegere prealabilă cu Nichifor Leonid, aflându-se în încăperea amplasată pe malul iazului cu denumirea populară „Din Sus”, situată în extravilanul XXXXX, care aparținea lui Crudu Ivan, au dat foc la o butelie de gaz, provocând în interiorul acestui imobil un incendiu, care a dus la deteriorarea parțială a imobilului respectiv în valoare totală de 39.187,52 lei, ce includea în sine valoarea materialelor de construcție afectate de incendiu din componența acestui imobil în sumă de 23.321,50 lei și valoarea manoperei pentru repararea acestui imobil în mărime de 15866,02 lei, precum și a distrus bunurile din interiorul acestei locuințe, cauzând astfel proprietarului daune materiale în proporții mari în valoare totală de 62.017,52 lei.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, a fost atacată cu apel de către procuror și partea vătămată Crudu Ivan care au solicitat casarea sentinței Judecătoriei Fălești.

3.1 Procurorul prin cererea de apel a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care lui Nichifor Alexandr să-i fie stabilită pedeapsa în baza art. 186 alin. (2) lit. b), c) Cod penal la un an închisoare, în baza art. 197 alin. (2) lit. a) Cod penal la 3 ani închisoare și în baza art. 264¹ alin. (4) lit. b) Cod penal la 4 luni închisoare.

În temeiul art. 84 alin. (1) Cod penal, pedeapsa definitivă pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor să-i fie stabilită lui Nichifor Alexandr 3 ani 6 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În motivarea apelului procurorul a invocat că, deși instanța de fond corect a apreciat circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, just a calificat acțiunile lui Nichifor Alexandr în baza art. 186 alin. (2) lit. b), c), 197 alin. (2) lit. a), art. 264¹ alin. (4) lit. b) Cod penal, totuși i-a aplicat o pedeapsă prea blândă, fără a ține cont de criteriile generale de individualizare a acesteia.

În acest sens, a menționat că ambii inculpați, fiind permanent în conflict cu legea, săvârșind sistematic diverse fapte infracționale, pasibile de răspundere penală și contravențională, „puteau fi determinați” de a nu mai comite pe viitor fapte ilegale, doar prin aplicarea unor pedepse mai aspre prevăzute de sancțiunea articolelor încriminate, astfel, considera că instanța urma să aplice o pedeapsă mai aspră, sub formă de închisoare care ar fi dus la atingerea scopului pedepsei penale și ar contribui la reeducarea inculpatului.

3.2 Partea vătămată Crudu Ivan, nefiind de acord cu sentința, a depus cerere de apel prin care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului Nichifor Alexandr să-i fie stabilită o pedeapsă mai aspră, deoarece instanța i-a aplicat o pedeapsă prea blândă, fără a lua în considerație că ultimul a cauzat un prejudiciu material în proporții mari în sumă de 63.676,52 lei. Totodată, aplicând inculpatului pedeapsa închisorii cu suspendarea condiționată a executării ei, instanța nu a obligat ca Nichifor Alexandr să repare prejudiciul într-un anumit termen, potrivit prevederilor art. 90 alin. (6) Cod penal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 septembrie 2016, au fost admise apelurile declarate de procuror și partea vătămată Crudu Ivan, s-a casat parțial sentința, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui Nichifor Alexandr în baza art. 264¹ alin. (4) Cod penal i-a fost stabilită pedeapsa de 4 luni închisoare, în baza art. 186 alin.(2) lit. b), c) Cod penal - 1 an închisoare și în baza art. 197 alin. (2) lit. a) Cod penal - 3 ani închisoare.

În temeiul art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, definitiv i-a fost stabilită pedeapsă de 3 ani și 6 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În rest, în privința inculpatului Nichifor Leonid și în latura civilă au fost menținute dispozițiile sentinței.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, instanța de fond a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor pe dosar, a apreciat probele cauzei din punct de vedere al utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia de vinovăție a inculpatului în săvârșirea infracțiunilor incriminate.

A menționat că la stabilirea pedepsei lui Nichifor Alexandr, instanța de fond nu a ținut cont de gravitatea, împrejurările comiterii infracțiunilor și urmările prejudiciabile ale acestora, și anume că inculpatul a comis trei infracțiuni, una fiind gravă, de comportamentul acestuia după comiterea infracțiunilor, de persoana

acestuia care anterior a fost condamnat la muncă neremunerată în folosul comunității, însă careva concluzii nu și-a făcut, astfel intenționat a comis alte trei infracțiuni.

Mai mult, comportamentul inculpatului denotă că el nu a conștientizat faptele comise, or, inculpatul intenționat s-a eschivat de la prezentarea în ședințele instanței de apel, în privința căruia a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest, cu anunțarea lui în căutare.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de apel a ținut cont de gravitatea infracțiunilor săvârșite, de motivul acestora, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia. În acest context, instanța de apel a considerat că față de Nichifor Alexandr urma a fi stabilită pedeapsa închisorii reale, care va corecta persoana vinovată și va asigura scopurile pedepsei penale.

6. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar procurorul, care invocând temeiul de drept prevăzut la pct. 6) și 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

Recurentul a considerat că, instanța de apel incorect a apreciat circumstanțele cauzei, deoarece acuzarea a solicitat stabilirea pedepselor reale pentru ambii inculpați Nichifor Alexandr și Nichifor Leonid, însă instanța de apel a reținut doar față de Nichifor Alexandr, atitudinea și comportamentul acestuia, de gravitatea și urmările prejudiciabile ale infracțiunilor comise, lipsa circumstanțelor atenuante, precum și comportamentul lui pe parcursul procesului penal.

Pentru atingerea scopului pedepsei penale de corectare și reeducare a inculpatului, precum și de restabilire a echității sociale pentru faptele infracționale comise este necesar aplicarea pedepsei reale- privative de libertate. Or, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului, care are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea acestora, cât și a altor persoane. Anume stabilirea unei pedepse cu executare reală va influența asupra convingerii inculpaților de respectarea legii penale și evitarea în viitor a săvârșirii unor fapte similare.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 08 februarie 2017, s-a dispus inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de procuror ca fiind vădit neîntemeiat.

8. În motivarea hotărârii Colegiul penal a constatat că, motivele invocate de recurent nu sunt aplicabile din punct de vedere al prezenței erorii de drept, care ar fi temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării deciziei instanței de apel.

Instanței de apel, judecând apelurile declarate de acuzatorul de stat și partea vătămată Crudu Ivan, a verificat legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, menționând că prima instanță la stabilirea pedepsei în privința lui Nichifor Alexandr neîntemeiat a

fost suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoarea.

Conform art. 90 alin. (1) Cod penal, dacă, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca aceasta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului pe perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă, în limitele de la 1 la 5 ani. Excepție de la aceasta regulă, potrivit alin. (4) al art. 90 Cod penal fac doar infracțiunile deosebit de grave, excepțional de grave, cât și în cazul recidivei.

Colegiul a menționat că infracțiunile comise de inculpat, potrivit art. 16 Cod penal, fac parte din categoria infracțiunilor ușoare, mai puțin grave și grave. Totodată, executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice sau să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

Astfel, instanța de recurs ordinar a considerat justă concluzia instanței de apel precum că scopul educativ și preventiv al pedepsei în privința lui Nichifor Alexandr nu poate fi atins, decât prin aplicarea pedepsei închisorii pe un termen de 3 ani 6 luni (în temeiul art. 84 alin.(1) Cod penal) cu executare reală. La baza acestei concluzii, corect a fost reținut faptul că, inculpatul Nichifor Alexandr a comis trei infracțiuni, una dintre care este gravă, lipsesc circumstanțelor atenuante, sunt prezente circumstanțele agravante - comiterea infracțiunii în stare de ebrietate alcoolică, persoana inculpatului sub aspectul pericolozității sociale și anume rezultând din fapta și împrejurările în care a fost comisă, inclusiv și comportamentul acestuia după comiterea infracțiunii, însă nu s-a neglijat prezența condamnării inculpatului prin sentința Judecătorei Fălești din 26.04.2005 în baza art. 152 alin. (2) lit. a) Cod penal, la 240 ore de muncă neremunerată în folosul comunității. Ce rezultă că inculpatul nu și-a făcut concluzii necesare, nu s-a corectat, săvârșind din nou cu intenție trei infracțiuni. Astfel, fiind relevantă și atitudinea acestuia față de consecințele infracțiunilor comise, care nu a achitat părții vătămate Crudu Ivan nici o parte din prejudiciul material cauzat. Mai mult, comportamentul inculpatului denotă că el nu a conștientizat pe deplin faptele comise, or, intenționat s-a eschivat de la prezentarea în ședințele instanței de apel, în privința căruia a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest, cu anunțarea lui în căutare (f.d.168-170, vol. IV).

9. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la 04.02.2021 inculpatul Nichifor Alexandr a atacat-o cu recurs ordinar, fără a invoca prevederile art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei cu menținerea sentinței primei instanțe.

În motivare recurentul a indicat că, pedeapsa stabilită este prea aspră și nemotivată în partea ce ține de stabilirea ei. Sentința Judecătorei Fălești din 29.02.2016 în opinia sa este motivată și aplicată pedeapsa în limitele prevăzute de lege.

La stabilirea pedepsei, instanța de apel în conformitate cu prevederile art. 61, 75

Cod penal, urma să țină cont că el se caracteriza satisfăcător la locul de trai (Vol. I, f.d. 27), anterior a fost condamnat însă la moment antecedentele penale erau stinse, la evidența medicului narcolog și psihiatru nu se află (Vol. II f.d. 28), avea un copil minor la întreținere, mai mult ca atât nu s-a luat în considerație atitudinea părții vătămate Crudu Ivan, expusă în ședința instanței de apel, care nu a mai susținut apelul declarat și a fost de acord cu pedeapsa aplicată de instanța de fond. În ședința instanței de apel a fost prezentată recipisa întocmită de partea vătămată Crudu Ivan, prin care s-a confirmat că inculpatul i-a achitat suma de 32.000 lei în calitate de prejudiciu material.

Consideră că o pedeapsă cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal va contribui la corectarea sa, precum și la prevenirea săvârșirii de către el a altor acțiuni infracționale.

10. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului inculpatului, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

11. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosar și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.

Din actele cauzei se constată că în cadrul examinării cauzei penale în instanța de fond, Nichifor Alexandr a fost prezent la ședința din 02.02.2016 și a făcut declarații (vol-IV, f.d. 87-89) după care, din motive necunoscute instanței nu s-a mai prezentat la ședințele de judecată, și la 08.06.2016 s-a dispus aplicarea măsurii preventive sub formă de arest și s-a anunțat în căutare Nichifor Alexandr (vol-IV, f.d. 167), cauza fiind examinată în lipsa inculpatului dar în prezența apărătorului acestuia și a lui Nichifor Leonid, fratele inculpatului Nichifor Alexandr, care a fost complice la comiterea infracțiunilor imputate.

Una din cerințele obligatorii la depunerea recursului se referă la respectarea termenului de declarare a acestuia de către titularii cererii respective. În corespundere cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel. Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală: *„în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen,*

nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen”.

La examinarea cauzei în instanța de apel, potrivit informației Inspectoratului de Poliție Fălești (vol-IV, f.d. 151), inculpatul nu se afla la adresa lui de domiciliu, în cadrul ședințelor interesele sale au fost apărare de avocatul din oficiu Anton Vasile, iar copiile deciziilor instanțelor de apel și recurs au fost expediate în adresa lui Nichifor Alexandr, fapt confirmat prin scrisorile de expediere 10.10.2016 și 09.03.2017 (vol.-IV, f.d. 196, 218). La data de 15.12.2020 avocatul Sanduleac Diana în numele lui Nichifor Alexandr a depus cerere prin care a solicitat studierea dosarului și conform însemnărilor la 17.12.2020 a făcut cunoștință cu materialele lui.

La data de 04.02.2021 ultimul depune recursul ordinar, fără a solicita repunere în termen a recursului. Cu toate acestea, inculpatului i-a fost expirat calea de atac, or, acuzatorul de stat a atacat decizia în latura pedepsei prin care a fost emisă hotărârea din 08.02.2017.

Potrivit art. 319 alin. (2) Cod de procedură penală, *partea prezentă la un termen de judecată nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă va lipsi la vreunul dintre aceste termene.* Din conținutul acestei norme, se desprinde faptul că, dacă partea, cunoscând despre data următoarei ședințe, nu se prezintă la aceasta, consecințele neprezentării î-i sunt imputabile, iar despre rezultatele ședinței partea urmează să se documenteze individual. Or, cele consemnate supra sunt subsecvente și speței date, adică faptul că inculpatul nu s-a prezentat la ședința de judecată la care a fost pronunțat dispozitivul și decizia integrală a instanței de apel, nu î-l absolvă de obligația de a declara în termen recursul ordinar.

În același context, este important de a menționa că, la pronunțarea hotărârii integrale legea nu solicită obligatoriu prezența părților, iar pentru părțile care nu s-au prezentat la pronunțarea sentinței, se consideră că au luat cunoștință de conținutul hotărârii motivate la data pronunțării, mai mult că hotărârile se plasează pe portalul web al instanței de judecată, astfel devenind publice pentru toți. Călăuzitoare în acest sens este și practica judiciară națională, potrivit căreia s-a statuat că neprezentarea părților, care au fost legal citate la ședința de judecată, dar s-au eschivat de a se prezenta, termenul de atac și pentru acestea oricum se calculează din momentul pronunțării hotărârii integrale.

Totodată urmează de menționat și practica CEDO, *cauza Kattan versus România (decizia din 21 ianuarie 2014)*, prin care s-a statuat că nu va fi încălcat art. 6 din CEDO, în cazul când inculpatul contribuie la crearea unei situații, în care în mod rezonabil a putut prevedea consecințele comportamentului său - examinarea cauzei în lipsa sa. În cazul când inculpatul a cunoscut despre desfășurarea judecății și nu s-a prezentat în fața instanțelor, este vorba despre o condiție procesuală culpabilă a inculpatului.

La caz, instanțele au reținut că, nu poate fi pus la îndoială faptul că, inculpatul a cunoscut despre existența dosarului penal și examinării acestuia, or, la nenumăratele citații acesta nu s-a prezentat, iar procedurile de aducere silită nu au putut fi executate,

pe motivul imposibilității stabilirii locului aflării inculpatului, iar măsurile întreprinse în vederea căutării ultimului în baza dosarului de căutare conform informațiilor (vol.-IV, f.d. 167) nu au avut rezultate pozitive.

Pe cale de consecință, având în vedere cele consemnate supra, Colegiul reține că, în cauza deferită judecătii, termenul de declarare a recursului a fost omis de către recurent, respectiv argumentele aduse de acesta în cererea de recurs nu vor fi preluate pentru examinare, partea fiind decăzută din dreptul de a exercita această cale de atac.

În această ordine de idei, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră, că recursul ordinar declarat de Nichifor Alexandr, este inadmisibil, ca fiind declarat peste termen.

12. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de inculpatul Nichifor Alexandr, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 septembrie 2016, în cauza penală privindu-l pe *NICHIFOR Alexandr XXXXX*, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 28 mai 2021.

Președinte

Iurie DIACONU

Judecător

Liliana CATAN

Judecător

Victor BOICO